

Openingsrede studiekringvoorzitter

Opening van de Studiekringdag Bos en Water te Wageningen door de voorzitter van de Studiekring, I.S. Zonneveld

Dames en Heren,

"Bos en water horen bij elkaar. In Frankrijk en België zelfs qua beleid: "Wateren en Bossen, Aux et Forests". Maar dat slaat meer op te beheren gebied. Dat gebied dat minder "gemaakt" is, natuurlijker dan landbouw en urbaan gebied. Vandaag gaat het om functies ten opzichte van elkaar:

1. Wat betekent (de factor) water voor (het ecosysteem) bos, maar ook
2. Wat betekent bos, als ecosysteem met houtige planten voor het water in het overige landschap.

Water als bestaansbron voor bos is duidelijk: Levensprocessen zijn afhankelijk van water. De vorm van leven wordt in hoge mate bepaald door de manier waarop water wel en niet beschikbaar is. Zo ook de levensvormen die het bos mede samenstellen. De produktie van hout en eventuele andere bosprodukten wordt er door bepaald. De aard van de natuurwaarde hangt er in hoge mate van af.

De grootscheepse drainage ten behoeve van de bewoonbaarheid van stedelijke gebieden en later ook opgedrongen aan de landbouw in zandstreken, hebben de bosbeheerder via het grondwater vaak in conflict gebracht met stedeling en boer. Voor de dure houtproduktie was ontwatering overigens niet altijd negatief. In natte gebieden hiel-

pen bosbeheerders daar zelf aan mee. Voor de natuurlijke (althans lang bestaande) peilen, altijd desastreus. Maar ook houtproduktie verminderde door droogteschade bij te diepe ontwatering.

Nog steeds weten we op vele plaatsen niet zeker hoeveel van de aan "zure regen" toegewezen schade in feite verdroging als gevolg van wateronttrekking is, of op zijn minst een (synergische) combinatie van zowel het één als het ander. Soms zelfs kan wateropzetten een oorzaak zijn. Maar duidelijk is dat we zo onmiddellijk in de politiek zijn verzeild. Omgekeerd wijst de stedeling en boer met het vingertje naar de bosbeheerder.

Via landschapsecologische relaties kan het bos, al naar de boomsoorten samenstelling en structuur, watervoorziening elders beïnvloeden: ten goede of ten kwade.

Wij, althans mijn generatie, leerden op Hinkeloord en in Zürich "Watershedmanagement", de leer van de hoge plaatsen die de lage beheersen via het (scherm)bos. De gewone burger (om een voorbeeld te noemen: een regeringsambtenaar, een kamerlid) is overspoeld via krant en televisie met het luiden van die klok, die het sparen of bevorderen van bos propageert ten behoeve van het milieu, vooral wat de factor water betreft.

Hij (zij) raakt licht in de war door de boodschap dat bos in waterwingebieden de wateroogst duidelijk vermindert. In de Sahel van Mali (de oude Iemen stad Niore du Sahel) zat ik eens in een jury ter beoordeling van toneelspel door scholieren. De held van het

verhaal plantte na veel intriges en strijd, bomen in de woestijn: en zie: het volgend jaar spoot het water uit de grond in vele bronnen, en hij leefde nog lang en gelukkig met al zijn vrouwen en kinderen. Kennelijk had ook daar de toneelschrijver de klopel van de noodklok der desertificatie nog niet gevonden. In Nederland wees een waarneming in een bepaald bosgebied er op dat een bepaalde naaldhoutsoort meer verdampte dan nabij groeiende eikenbossen. Onmiddellijk las men in de kranten die bosbeheerders bereiken dat dus alle naaldhout vervangen moet worden door loofbomen. Zo zijn de mensen: zwart/wit, nat/droog.

Wij, bij de studiekring, niet dus. Wij vinden dat we de zaak van alle kanten moeten bekijken. Daarom organiseren we deze dag, zoals alle overige, weer met plezier.

Aleen ... alle kanten lukt niet in een dag. U krijgt maar vijf kanten waarvoor we voor ieder een vakman hebben gevonden, die zijn licht op het geheel van zijn kant zal laten schijnen. Bij de discussie zullen we wel merken of er nog te veel schaduwplekken in het totaalbeeld overblijven. Vergeet niet vraag ik u, dan vooral daar op te wijzen en uw eigen licht zo mogelijk te laten schijnen. De heer Oosterbaan, baas van het Staring Centrum, waar veel water omgaat en ook bos niet onbekend is, zal daarbij rechtvaardig sprekers en discussianten aan het woord en hun tijd houden. Daarom draag ik in vol vertrouwen de leiding van deze dag aan hem over.